

Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački
Uvod i homilija
u euharistijskome slavlju
prigodom početka XIII. akademske godine (2022./2023.)
na Hrvatskome katoličkom sveučilištu
Manja bazilika i župna crkva sv. Antuna Padovanskoga, Zagreb-Sveti Duh
3. listopada 2022. u 10 sati

Braćo i sestre,

zazvali smo Duha Svetoga u ulaznoj pjesmi. No, taj je zaziv puno širi. Ovdje su skupljeni i drugi zazivi, kao što su jutrošnji, neposredni: koraci do ove crkve, odnedavno bazilike (*basilica minor*) u kojoj pozdravljam gospodina župnika fra Ivana (Lotar); zatim susreti, razgovori i približavanja, pružanja ruke, osmijesi i pogledi u kojima prepoznajemo istu vjeru, istu pripadnost i svoje bližnje; konačno zaziv je izražen i kadom i mirisom tamjana u kojemu je također naše dioništvo i dar.

I prije današnjega dana, prije ovoga euharistijskog početka nove akademske godine, sigurno ste tijekom ljetnih mjeseci puno puta zazvali prisutnost Božjega Duha u svojim osobnim molitvama da vam pomogne razlučivati, da vas usmjerava, daje snagu i da vas prati.

Zaziv Duha Svetoga je i molitva drugih za vas, počevši od obitelji i prijatelja. Ovdje je posebno prisutna blizina našega nadbiskupa i velikoga kancelara, kardinala Josipa (Bozanića) koji me je zamolio da vam prenesem njegovu molitvu i blagoslov. Upravo se ovih dana napunja dvadeset i pet godina njegove nadbiskupske službe u kojoj dragocjeno mjesto ima osnivanje Hrvatskoga katoličkog sveučilišta.

Službu je preuzeo na sutrašnji dan, na spomen sv. Franje Asiškoga 1997. Ne znam koliko je vas, dragi studenti i studentice, rođenih prije toga datuma, ali je i to pokazatelj da postoje naraštaji s kojima smo povezani, koji su mislili na nas i gledali buduće, povezujući darovano vrijeme na zemlji s vječnošću.

Svaki mi je put u ovakvoj prigodi dirljivo vidjeti ovu prisutnost, predivno djelo Božjega Duha i u njoj ljude u sveučilišnoj obitelji. U njoj s radošću i zahvalnošću pozdravljam vašega cijenjenoga veleučenog gospodina Rektora, tebe dragi Željko, vas prorektori, vas gospodine Dekane i pročelnici studijskih odjela, sveučilišni nastavnici i djelatnici te posebice vas, dragi studenti i studentice, radi čijega rasta u mudrosti i znanju puno ljudi stavlja sebe u službu, znajući koliko je taj rad važan za našu Crkvu i narod.

Na počecima pozornost privlači sve što nosi obilježje novoga i prvoga. Tako i u ovome prvom danu želimo da najveću srdačnost, prihvaćanje i radost osjete studenti koji su se upisali u prvu godinu i postali dijelom ovoga sveučilišnog zajedništva.

Pozdravljam subraću svećenike s kojima predvodim ovo euharistijsko slavlje moleći Gospodina da pogleda naša srca i primi naše živote. Osobito nas raduje prisutnost novoga sveučilišnog kapelana, velečasnoga gospodina Branimira (Jagodića).

Na današnji je dan prije dvadeset i četiri godine blaženim proglašen kardinal Alojzije Stepinac, zaštitnik našega Sveučilišta. Molimo i njegov zagovor, da moli za nas, da nas preporučuje Gospodinu: da budemo ponizni primatelji Božje milosti, da s pouzdanjem u Njega nadvladavamo poteškoće, da gorljivo svjedočimo istinu evanđelja i da ljubavlju uprisutnimo ljepotu neba.

A najprije molimo oprostjenje za grijehе kojima smo povrijedili Boga, jer nismo bili bližnji, udaljujući se od čovjeka u potrebi, od svoje braće i sestara.

Homilija

Liturgijska čitanja:

Gal 1, 6-12; Ps 111, 1-2.7-10c; Lk 10, 25-37

1. Isus razotkriva dubinu ljudskoga srca s pomoću jednostavne pripovijesti koju su svi mogli razumjeti: učeni i neuki, djeca i starci, bogati i siromašni. Prispodobe su dodatno lijepe, jer dolaze izravno od Isusa. Može se 'osjetiti' njegov govor i pristup. U prispodobama smo na izvoru, na početnoj točki punoj svježine Radosne vijesti. One, uz molitvu, predstavljaju istančanost njegove verbalne komunikacije.

Isus voli govoriti u slikama snagom događaja i pripovijesti koje oslobađaju, a ne prisiljavaju; nude, a ne nameću.

Tako smo danas dionici jedne od najljepših pripovijesti u povijesti čovječanstva; dionici, jer je ona tako bliza Božja riječ za nas, a ne samo slušanje Isusova obraćanja ljudima onoga vremena.

Nekoliko redaka koji odišu važnim pitanjima, ali i sasvim svakidašnjim susretima i okolnostima, odmakom i blizinom, ljudskom potrebom i strahom, ljudskošću i sjajem.

2. Jedan se čovjek uputio, „silazio je“ od Jeruzalema do Jerihona. *Jedan čovjek...* Nije opisan dodatnim obilježjima. Ne znamo kako je izgledao, kojemu je narodu pripadao; ne znamo kojega je zanimanja i društvenoga statusa; je li dobar ili zao. Tako je u tome čovjeku moguće vidjeti svakoga čovjeka i – pronaći sebe. Nitko ne može reći: ja idem drugim putem, mene se to ne tiče. To je i naš put, naš smisao.

Ne znamo kako se zove, ima li koga od obitelji, zašto je bio na tome mjestu... Znamo samo da je u potrebi, pretučen i razgolićen, krvav od otvorenih rana; na zemlji, ne može se kretati, napušten i sam, gotovo mrtav. U njemu se može naći najviše tko je u nevolji, tko trpi nasilje, grubosti, zlostavljanja; poniženi i potlačeni.

Za razliku od toga unesrećenika, o kojemu znamo samo da je čovjek, Isus spominje prolaznike, o kojima znamo nešto više. Prva su dvojica učeni ljudi koji poznaju Božju riječ, koji poznaju vjerske propise, koji su – štoviše – pozvani živjeti Božju blizinu u povezanosti s Hramom.

3. U njima se pojavljuje neobična dvojba; dvojba o tome što je bolje prekršiti: prekršiti zapovijed o ljubavi prema bližnjemu ili zapovijed o održavanju čistoće, izbjegavajući dodir s mrtvacima, s ranjenicima, s krvlju (Tako je propisano!). Dakle, njihovo je pitanje: Što ne učiniti? U središtu njihove dvojbe nije što *trebaju* učiniti, nego što ne bi smjeli učiniti.

Izabiru jednostavnije rješenje: ne dirati okrvavljenoga čovjeka; ne pristupiti nego zaobići i – ostati čisti, barem izvanjski! Ali iznutra, u duši? Duša postaje bolesnom. Oni dodiruju posvećene predmete u Hramu, ali ne dotiču Božja stvorenja na putovima. Isus upozorava (osobito nas svećenike) da može postojati religioznost i pobožnost bez vjere koja zahvaća život i uključuje ruke; bez vjere od koje gori srce, suosjećanje i briga za druge.

Tako postaje razvidnije da i obredi i tzv. 'svete stvari' mogu zamagliti, zatamniti Božji zakon; može se pretvarati i glumiti vjeru koje nema; moguće je iskorištavati vjeru prema našim prohtjevima. To se događa i nama, ako sitnim propisima, svojim izgovorima, previđamo ljepotu Evanđelja u njegovoj jednostavnosti i dubini.

A čovjek koji to očituje označen je kao Samarijanac, kao netko tko nam ne pripada i tko je krivovjerac te stoga – neprihvatljiv. No, upravo je on vidio unesrećenoga, sažalio se i učinio se bližnjim! On je učinio dobro!

Koliko je samo naboja u tim riječima; beskrajnim, predivnim, punim ljudskosti i Božje prisutnosti!

U iskazanoj sućuti više je od svih odredaba i nauka koji previđa čovjeka, čovjeka onkraj svih drugih odrednica. Doveden je u pitanje, kao besmislen, stav koji govori: *Pomoći ću, jer on (ili ona) to zaslužuje*. Božja je sažalnost, suosjećanje, smilovanje bezuvjetno, asimetrično i jednostrano.

4. Budući da smo u akademskome kršćanskom ozračju, dopustite mali silazak ispod tekstualne površine.

Evanđelist Luka na grčkome za glagol 'zaobići' koristi neobično sastavljen glagol (u cijelome Novome zavjetu uporabljen je samo na ovome mjestu): ἀντιπαρήλθεν (*antiparelthen* = anti+para+erhomain).

Prije glagola 'ići' (erhomai) stavlja dva priloga: *anti* – nasuprot, naspram i *parà* – pokraj, blizu. Doslovce: ići naspram, ići suprotno od blizine. Ne kaže jednostavno 'udaljio se', nego 'otišao je protivno blizini'.

Tako neobično sastavljen glagol (i hrvatski djelomice odražava tu složenost: *za+ob+ići*), naglašava bit, srce današnje Radosne vijesti, ono što je učinio Samarijanac, izrečeno također neobičnim glagolom: *sebe učiniti bližnjim*. To je odgovor na pitanje: *Tko je moj bližnji?*

5. Braćo i sestre, u središtu Evanđelja – jedna prispodoba; u središtu prispodobe – jedan čovjek; u svakome čovjeku – čežnja za ljubavlju i novim svijetom koji započinje trima glagolima, trima postupcima: *vidje ga, sažali se i učini se bližnjim*.

Polazišno pitanje glasi: *Tko je moj bližnji?* Isusov odgovor premješta smisao: *Tko je od trojice sebe učinio bližnjim?* Tako mijenja značenje te riječi. Tvoj bližnji nije onaj komu dopuštaš da bude dio tvoje pozornosti, tvoga životnoga prostora. Bližnji si ti, kada se brineš za nekoga. Ne onaj koga ti voliš, nego *ti, kada voliš!*

Zato je važan središnji glagol – sažali se – koji znači zahvaćenost osobe do tjelesnih posljedica, do razine boli utrobe (kako to osjećaju roditelji, osobito majke, kada osjete da im je dijete u opasnosti); do grča i razdiranja; do pobune koja postaje djelom milosrđa.

Sućut, ganuće je bol zbog boli drugih (lijepa je naša riječ *ganuće*, jer govori o gibanju, o stanovitome nemiru iz ljubavi). U Evanđelju po Luki taj glagol – *sažaliti se* – je tehnički pojam koji označuje Božje djelovanje s pomoću kojega Gospodin vraća život onima koji ga nemaju. Čovjek koji je milosrdan povezan je s tim Božjim darom.

6. Draga sveučilišna zajednico, Bog je sebe učinio blizim i ostao nam bliz po svome Duhu. On nosi ime – primijetite podudarnost – *Paraklet* – 'Zazvan blizu', dozvan da bude blizu, pokraj nas, naš najveći Bližnji. Nikad nije daleko od nas i nikada nismo sami.

To je Radosna vijest, kao što je u svome iskustvu doživio i sv. Augustin, rekavši da mu je Bog, koji je „viši od svega što je on“, ujedno i bliži od njega samoga: *“interior intimo meo et superior summo meo”* (*Confessiones*, III, 6, 11).

Na početku je jedan učen čovjek, zakonoznanac – sa željom da iskuša Isusa – uputio pitanje Učitelju. Akademskom se godinom ponovno otvara taj radosni prostor razmjene, susreta koji ne može biti zamijenjen nekim drugim oblikom komuniciranja. Sve više otkrivamo koliko je važan susret osoba pri učenju i odgajanju ljudskosti.

Prije sedam godina u ovoj smo crkvi, u ovakvoj smo prigodi također slušali i razmatrali ovo Evanđelje. Tada sam rekao i to kratko obrazložio da svaki studijski smjer (bila su četiri: povijest, sociologija, psihologija i komunikologija) može i treba

odgovoriti na upućeno pitanje Isusu: *Tko je moj bližnji*, zapravo: *Tko je čovjek*? To je duboki smisao svakoga studija.

I dalje vrijedi isto. U Isusovoj se prisposobi može pronaći svaki oblik znanosti, ponešto za bilo koje znanstveno područje, grana ili polja; umjetnosti i obrtničke vještine. Volio bih da o tome razmislite.

Prije sedam godina još nije bilo našega studija sestrištva ni Fakulteta medicine. I što reći? Nemaju li upravo oni u ovoj prisposobi svoje nadahnuće i svoje poslanje tako važno za izgradnju kršćanske kulture, naše domovine i svijeta, usko povezane s time da se ljudi učine bližnjima drugima. Naša zapadna civilizacija rasla je iz toga evanđeoskog postulata.

I kada se čini da to ne uspijevamo, obratimo se onomu koji nam je najbliži: Duhu Svetomu, osobito u poteškoćama. On je u nama (po ljubavi Božjoj), baš kao što je u nama i nebesko kraljevstvo. On može nadvladati sve zapreke koje smo podigli. Neka vas nadahnjuje i jača.

Amen.